03/08/2024

3 Αυγούστου 1973 πεθαίνει ο Μικρασιάτης Ηλίας Βενέζης

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Ο εχτρός είχε κατεβεί στην πόλη μας, το Αϊβαλί. Και στο λιμάνι είχαν αράξει βαπόρια με αμερικάνικες παντιέρες. Διαταγή: το σάπιο εμπόρευμα –τα παιδάκια κι οι γυναίκες– θα μπαρκέρναν για την Ελλάδα, μα οι άντρες από δεκαοχτώ ίσαμε σαρανταπέντε χρονώ, θα φεύγαν για το εσωτερικό, σκλάβοι στα εργατικά τάγματα.

Η είδηση έφερε ένα δυνατό τίναγμα στους δικούς μας. Τα εργατικά τάγματα ήταν ένα μακρινό παρελθόν απ’ τον Μεγάλο Πόλεμο. Είχαν γίνει θρύλος.

Χιλιάδες χριστιανοί είχαν αφήσει στα κάτεργα αυτά τα κόκαλά τους. Τα δάκρυα στις μητέρες δεν είχαν στερέψει ακόμα.

Γι’ αυτό, στην αρχή, κανένας από τα νιάτα δεν έβρισκε το κουράγιο να παραδοθεί. Μα σιγά-σιγά το πήραν απόφαση. Έναν μπόγο στο χέρι. Σαν μαζεύονταν διακόσοι-

τρακόσοι άνθρωποι τους στέλναν με συνοδεία στο εσωτερικό.

Ο Ηλίας Βενέζης –ακριβώς στο όριο, 18 χρόνων– για να γλιτώσει από αυτή τη ζοφερή προοπτική, τον πρώτο καιρό, και μέχρι να φύγουν οι δικοί του, κρύβεται μέρα και νύχτα στην υπόγεια αποθήκη του σπιτιού τους. Μα ο χρόνος περνά, η διορία τελειώνει και τα τελευταία καράβια πρέπει να αναχωρήσουν για τη Μυτιλήνη. Η οικογένεια αποφασίζει να το ρισκάρει, παρόλο που ξέρει ότι ρισκάρει την ζωή του παιδιού της – η ποινή σε αυτούς που προσπαθούν κρυφά να το σκάσουν, είναι ο άμεσος θάνατος. Δωροδοκούν έναν φύλακα του λιμανιού και προσπαθούν να περάσουν, κρυμμένον όπως-όπως, και τον μεγάλο γιο μαζί τους. Αλλά οι στρατιώτες τον ανακαλύπτουν. Τον μεταφέρουν κατευθείαν στην φυλακή της πόλης, και εκεί στοιβαγμένος μαζί με άλλους σαράντα άντρες, θα παραμείνει περιμένοντας από νύχτα σε νύχτα, το θάνατο. Και ο θάνατος φτάνει:

[Ο αξιωματικός] είναι μπροστά μου. Αισθάνουμαι τα μικρά μου χρόνια απροφύλαχτα. Έτσι στήθος με στήθος. Η ανάσα κόβεται, το χέρι του αξιωματικού απλώνεται να με τραβήξει. Μα την ίδια ακριβώς στιγμή, μια τιποτένια στιγμή, τακ, ο αξιωματικός παραπάτησε απ’ το μεθύσι. Γελά. Κάνει προσπάθεια να ισορροπήσει αλλά με την κίνηση τούτη η θέση του αλλάζει κατά δυο πόντους. Δύο τιποτένιοι πόντοι.

Το χέρι του πέφτει ίσα απάνου στον καπετάνιο, δίπλα μου.

Ανασαίνω βαθιά. Α, εκεί βαθιά είναι μια σκληρή χαρά, μια τέτοια σκληρή χαρά…

Οι τελευταίοι που μείνανε στη φυλακή, δεν θα εκτελεστούν. Θα ξεκινήσουν, μια νύχτα, την ατέλειωτη πορεία τους προς το άγνωστο. Η αποστολή –από τις τελευταίες– αποτελείται από 43 άτομα. Αυτήν την ίδια νύχτα, θα τους γδύσουν από όλα τα πράγματα που κουβαλούσαν μαζί τους και από όλα τα ρούχα τους. Ακόμα και από τα παπούτσια τους. Θα μείνουν, μόνο με τα εσώρουχα. Έτσι θα ξεκινήσουν την βασανιστική πορεία προς το εσωτερικό. Καίγονται από τη ζέστη τη μέρα, παγώνουν από το κρύο το βράδυ. Το πόδια τους πληγώνονται από το ανώμαλο έδαφος, ξεσκίζονται και ματώνουν, αλλά είναι υποχρεωμένοι να περπατούν. Η πείνα και η δίψα δυναμώνουν το μαρτύριό τους. Όταν βρίσκουν νερό –βούρκους– πέφτουν και πίνουν με μανία. Ο πυρετός και η δυσεντερία έρχεται να αποτελειώσει τους πιο αδύναμους.

Όσοι πέφτουν εξαντλημένοι σφάζονται με τη λόγχη ή εγκαταλείπονται να πεθάνουν αβοήθητοι. Ο συγγραφέας ξεφορτώνει σακιά από τον σιδηροδρομικό σταθμό, ξεφορτώνει κάσες με πυρομαχικά, δουλεύει σε οικοδομές, κόβει ξύλα, καθαρίζει σπίτια, ξεχορταριάζει αγρούς, κουβαλάει κουλούρες συρματοπλέγματος,

ξεφορτώνει κάρβουνο, σκάβει χαντάκια, σπάει πέτρες, κουβαλάει χαλίκι. Τα ίδια κάνει παντού, στο Κιρκαγάτς, στο Μπακιρκίοι, στο Αξάρ, και τέλος στη Μαγνησά. Για ένα κομμάτι ψωμί μόνο. Και μια πεταμένη γόπα από τσιγάρο.

Στη Μαγνησά εντάσσεται και τυπικά στα τάγματα εργασίας.

Είμαστε ένα τάγμα εργατικό. «Αμελέ ταμπουρού». Τα τάγματα των στρατιωτικών αιχμαλώτων είναι χώρια από μας. Αυτοί περνούν καλύτερα. Εμείς είμαστε ένα καθαρό τάγμα σκλάβων. […] Το «ταμπούρ» είναι χωρισμένο σε «μπουλούκια» (λόχους). Οι λόχοι σε «μάγκες» (ενωμοτίες). Αρχηγός της κάθε μάγκας, ένας «τσαούς», ένας από τους Έλληνες σκλάβους, που ξέραν τούρκικα και ήταν οι πιο καπάτσοι.

Παίρνει το πολυπόθητο νούμερο 31328, 14ο Εργατικό Τάγμα. Καταγράφεται πλέον, δηλ. υπάρχει, και δεν είναι εύκολο πια να τον σκοτώσουν ή να τον εξαφανίσουν χωρίς να δώσουν λογαριασμό.

Πηγή: Pontos-news.gr/ Αποσπάσματα από το βιβλίο του Ηλία Βενέζη Το νούμερο 31328